

FORENSISCHE PSYCHIATRIE

De wijde wereld in

Na elk incident barst het maatschappelijk debat los of daders met ernstige psychiatrische problematiek nog uitzicht moeten hebben op terugkeer in de maatschappij. Geertje Paaij praat hierover met Henk, pleegvader van een inmiddels 46-jarige man die al decennialang in een forensisch-psychiatrische instelling verblijft.

Voor naasten

Mensen die vanuit hun psychose een delict hebben gepleegd komen met justitie in aanraking en belanden in de forensische psychiatrie. En terwijl zij zelf zijn afgesloten van de buitenwereld moeten hun naasten, vaak van de ene dag op de andere, hun weg zien te vinden in een nieuwe wereld met andere instellingen, andere zorg, andere wetten.

Voor deze familieleden schreef Ypsilon de brochure **Psychose, forensische zorg en familie**. Op 1 januari 2020 gaat de nieuwe 'Wet forensische zorg' in. Ypsilon zal de brochure op dat punt herzien.

De brochure is te bestellen en te downloaden via www.ypsilon.org/forensischezorg

Henk bezoekt al dertig jaar zijn pleegzoon (46) die op een long stay-afdeling van een tbs-kliniek verblijft. 'Anton kwam bij ons wonen toen hij zestien was. Twee jaar later ging hij op kamers. Jaren later hoorden we van hem dat die twee jaar bij ons de fijnste van zijn leven waren.

Veeleisend en achterdochtig

Voor Henk was het na Antons arrestatie al snel duidelijk dat hij geen crimineel is, maar een patiënt. 'Ik heb veel gelezen over emotionele verwaarlozing. Het gedrag dat daarbij hoort herkende ik meteen.

Anton kan erg voorkomend zijn naar mensen, maar als hij vindt dat zij iets moeten doen, dan is hij veeleisend. En zeer achterdochtig.

Als achttienjarige werd Anton op zijn brommer de weg afgesneden door een automobiliste. Hij noteerde het kenteken en achterhaalde het adres. Een paar avonden lang postte Anton bij het appartementencomplex. Op een avond was het raak. De vrouw liep naar haar huis, waar Anton haar opwachttte. Vervolgens stak hij haar met een mes.'

Anton kreeg geen gevangenisstraf, maar tbs. Het was van meet af aan duidelijk dat hij ontoerekeningsvatbaar was en behan-

deld moest worden. Hij heeft in observatieklinieken gezeten en in verschillende tbs-klinieken, variërend van een mild tot een streng regime.

'Het duurde een tijd voordat duidelijk werd wat er met Anton aan de hand was. Hij bleek paranoïde schizofrenie en een vorm van autisme te hebben. Op de intensive care unit van tbs-kliniek Veldzicht hebben ze hem ruim zeven jaar behandeld, zonder resultaat. Veldzicht kent een van de strengste regimes.'

Anton werd voorgespiegeld dat hij op zeker moment met begeleid verlov zou mogen. Na een paar jaar trok hij aan de bel. Hij kreeg te horen dat hij eerst meer over zijn gevoelsleven moest vertellen. Hoe kan een autist dat nu uiten? Ik vermoedde dat het ook een centenkwestie was. Begeleid verlov kost twee man aan personeel.'

Momenteel verblijft Anton in een tbs-kliniek met een long care-afdeling. 'Een verademing. Ik mag weer een gebakje of cola voor Anton meenemen. Alleen mijn mobiel moet ik in een kluis achterlaten. Iedere maand gaan mijn vrouw en ik bij hem op bezoek. Hij is elke keer blij als we komen.'

Henk dringt er niet langer bij Anton op aan dat hij naar arbeidstherapie gaat. 'Dat moet uit hemzelf komen, heb ik geleerd. Het is lastig om erachter te komen wat er daadwerkelijk in hem omgaat. Soms wil Anton weg, de wijde wereld in. Dan heeft hij plannen om een handeltje te beginnen. Hij blijft echter zo paranoïde dat terugkeer in de maatschappij uitgesloten is.'

Later

Door de jaren heen bespeurt Henk positieve ontwikkelingen in het tbs-klimaat. 'Als ik vroeger naar de kliniek belde met de boodschap 'let op, het gaat niet goed', kreeg ik vaak niet eens de kans. Ze gaven geen informatie over patiënten. Nu nodigt de psycholoog me uit voor een evaluatiegesprek.'

Iedere twee jaar is er een tbs-verlengingszitting, waarbij behandelaar, advocaat en officier van justitie aanwezig zijn. De rechter beslist op basis van rapportages of verlenging noodzakelijk is. Henk mag daarbij aanwezig zijn. 'De advocaat nodigt mij altijd uit.'

Voor Henk is het zonneklaar. Anton kan niet zelfstandig functioneren in de maatschappij. Hooguit kan hij eens een keer met begeleid verlof.

Henk schuift de gedachte aan later voor zich uit. 'Mijn vrouw en ik praten er wel eens over dat we iets moeten regelen voor als wij er niet meer zijn. Er zijn vrijwilligers die op bezoek gaan in tbs-klinieken, maar ja: iedereen doet natuurlijk een beroep op die mensen.'

Geertje Paaij | yn@ypsilon.org

Vanwege privacy is de achternaam van Henk achterwege gelaten. Anton is een pseudoniem.